

การศึกษาการดำเนินงานของชมรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

นางสาวณัฐฐา คุ่มบาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN : 974 - 17 - 3930 - 3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY ON THE OPERATION OF THE TEACHER'S ASSOCIATION
OF THE LEARNING REFORM NETWORK FOR THE EDUCATION REFORM UNDER
THE AUSPICES OF THE OFFICE OF PATHUMTHANI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

Miss Nuttha Koombang

A Thesis is Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974 – 17 - 3930 – 3

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาการดำเนินงานของชมรมครูเครือข่ายปฏิบัติการเรียนรู้
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

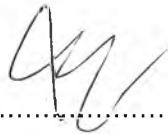
โดย   นางสาวณัฐฐา คุ่มบาง

สาขาวิชา   ประถมศึกษา

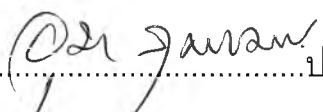
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

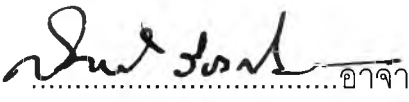

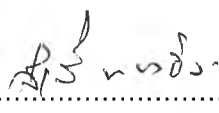
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สิ้นลวรัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุคนธมาน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ)

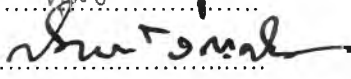

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว)

ณัฐรา คุ่มบาง : การศึกษาการดำเนินงานของชมรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี (A STUDY ON THE OPERATION OF THE
TEACHER'S ASSOCIATION OF THE LEARNING REFORM NETWORK FOR THE EDUCATION
REFORM UNDER THE AUSPICES OF THE OFFICE OF PATHUMTHANI PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION

ค.ที่ปรึกษา:รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ, 152 หน้า ISBN 974 - 17 - 3930 - 3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานของชมรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้สนับสนุนชมรม คณะกรรมการชมรมและสมาชิกชมรม จำนวน 161 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหาและหาค่าร้อยละ ผลจากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของชมรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้มีนโยบายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ สภาพการดำเนินกิจกรรม 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ด้วยวิธีการสร้างศรัทธา การสาธิตรูปแบบการสอน การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ ปัญหาที่พบคือ สมาชิกมีเวลาไม่เพียงพอในการเข้าร่วมกิจกรรม งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมไม่เพียงพอ กิจกรรมการหาทรัพยากรให้กับสมาชิกในชมรม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของชมรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทรัพยากรที่จัดหาคือ อุปกรณ์และงบประมาณ ปัญหาที่พบคือ ทรัพยากรที่มีไม่ได้รับความสนใจและมีจำนวนจำกัดกิจกรรมเพื่อขยายและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชมรม โดยใช้กิจกรรมหรืองานต่างๆ ของชมรม เป็นเครื่องมือในการหาสมาชิก สร้างศรัทธาเพื่อให้ครูร่วมเป็นสมาชิกของชมรมและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ สมาชิกมีจำนวนมาก ดูแลไม่ทั่วถึง สมาชิกอยู่ไกล วิธีสร้างเครือข่ายของชมรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มครู จัดเป็นกลุ่ม มีครูต้นแบบขยายผลในลักษณะครูเครือข่าย ทำให้มีสมาชิกเพิ่มจำนวนมากขึ้น โครงสร้างเครือข่ายชมรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้ ประกอบด้วยผู้สนับสนุนชมรม คณะกรรมการชมรม สมาชิกชมรม แสดงบทบาทร่วมกันในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ปัญหาการสร้างเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้ที่พบคือ การไม่ใส่ใจของผู้บริหารที่จะสนับสนุนครูให้เข้ารับการอบรม สัมมนาจากชมรมฯ การไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ภาระหน้าที่ของครูที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว สุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และชมรมไม่มีงบประมาณเพียงพอในการสนับสนุนการดำเนินงานของชมรม

ภาควิชา.....ประถมศึกษา.....ลายมือชื่อนิติ.....ณัฐรา คุ่มบาง

สาขาวิชา.....ประถมศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2546.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ร่วมปรึกษา.....

4383684327: MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEYWORD: EDUCATION REFORM / LEARNING REFORM / TEACHER'S ASSOCIATION

NUTTHA KOOMBANG: A STUDY ON THE OPERATION OF THE TEACHER'S ASSOCIATION OF THE LEARNING REFORM NETWORK FOR THE EDUCATION REFORM UNDER THE AUSPICES OF THE OFFICE OF PATHUMTHANI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SOMPHONG JITRADUB, Ph.D 152 p. ISBN: 974 -17- 3930 – 3

The objective of this research is to study states and problems of the operation of the Teacher's Association of the Learning Reform Network for the education reform under the auspices of the Office of Pathumthani Provincial Primary Education. The population consists of association supporters, committees, and members total 161 members. The research tools including interviews, observation forms, questionnaires and content analysis are implemented. The study was found that :1.The operation of the Teacher's Association of the Learning Reform Network has to develop the efficiency of the teachers' activities arrangement to be in line with the learning reform. The process consists of 3 activities as follows : 1.1)Building the learning process by making trust, demonstrating the teaching model, exchanging learning activities and evaluation. Some problems found in this activity are that the teachers do not have enough time for participation in such an activity, and the budget for the activity operation of association is also limited. 1.2) Resources finding for the association members to encourage the process of the association to be more efficiency. The resources are material and budget. The problems found in this activity is that some resources are not attentive and some are limited. 1.3) The activity to expand and strengthen the association, it has done by using the activities to increase members, making trust for the teachers to be the members and indicating the importance of the learning process. The problems found in this activity are that an amount of association membership is so large that make it difficult to take care of them all, and some members also live in the remote areas. 2. The process network building of the Teacher's Association of the Learning Reform Network of the Office of Pathumthani Provincial Primary Education is occurred by gathering the teacher to be in a group, and there are a model teacher to expand the learning reform result in form of the teacher network to increase the member. 3. The network structure of the Teacher's Association of the Learning Reform Network consists of the association supporters, committees and members which they cooperate to plan the learning activities and exchange views among each other. The problems found in this activity are that the executive's inattention to support the teacher to attend the training and seminar of the association, the disagreement to adjust the teacher's original behavior, the teacher's duty to be responsible to the family, health and traveling expenses. The association did not have enough budget to support the operation of the association.

Department.....Elementary Education..... Student's signature.....
Field of study.....Elementary Education..... Advisor's signature.....
Academic year...2546..... Co-Advisor' signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง และคอยให้ความห่วงใย ให้กำลังใจตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณด้วยความรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุคนธมาน ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดและเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาประถมศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ที่มีประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้สละเวลาในการตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือจนมีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่น้อง เพื่อนภาควิชาประถมศึกษาและกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิตและเป็นผู้ให้ชีวิต ให้การศึกษา ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังทรัพย์และกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบใจน้องชายและน้องสาวที่คอยให้กำลังใจตลอดมา คุณค่าอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดามารดาและครูอาจารย์ด้วยความรักและเคารพยิ่ง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนผังสังคมมิติ.....	ฌ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความของการวิจัย.....	6
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
2. ทฤษฎีหลักการแนวคิด และวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. เครื่องข่ายการเรียนรู้.....	10
• แนวคิดเรื่องเครือข่ายการเรียนรู้.....	10
• ความหมายเครือข่ายการเรียนรู้.....	11
• กลไกการดำเนินงานเครือข่ายการเรียนรู้.....	13
• ลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้.....	14
• ประเภทเครือข่ายการเรียนรู้.....	15
• กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้.....	18
2. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้.....	29
3. ชุมรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้	
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี.....	40
4. วงจร PDCA.....	44
5. เครือข่ายการเรียนรู้ชุมชนและเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน.....	47

สารบัญ (ต่อ)

3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....	54
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4. วิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่1 สถานภาพสมาชิก คณะกรรมการ	
ผู้สนับสนุนชมรมครูเครือข่ายฯ.....	57
ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของเครือข่ายชมรมครูเครือข่ายฯ.....	67
ตอนที่3 กระบวนการพัฒนาเครือข่ายชมรมครูเครือข่ายฯ.....	72
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
สรุปผลงานวิจัย.....	94
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	111
รายการอ้างอิง.....	112
ภาคผนวก.....	120
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	121
ภาคผนวก ข. รายนามผู้สนับสนุนชมรมครูเครือข่ายปฏิรูป	
การเรียนรู้.....	122
ภาคผนวก ค. รายนามคณะกรรมการชมรมครูเครือข่ายปฏิรูป	
การเรียนรู้.....	123
ภาคผนวก ง. รายนามสมาชิกชมรมครูเครือข่ายปฏิรูป	
การเรียนรู้.....	125
ภาคผนวก จ.แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบทดสอบ.....	130
ภาคผนวก ช. ตารางกำหนดอบรมครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้	
จังหวัดปทุมธานี.....	149
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่

1. จำนวนของสมาชิกชมรมครูฯ จำแนกตามสถานภาพ.....	58
2. สถานภาพของสมาชิกชมรมครูฯ จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ.....	59
3. สถานภาพของสมาชิกชมรมครูฯ จำแนกตามประสบการณ์.....	60
4. จำนวนคณะกรรมการชมรมครูฯ จำแนกตามสถานภาพ.....	61
5. สถานภาพคณะกรรมการชมรมครูฯ จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ.....	62
6. สถานภาพคณะกรรมการชมรมครูฯ จำแนกตามประสบการณ์.....	63
7. จำนวนผู้สนับสนุนชมรมครูฯ จำแนกตามสถานภาพ.....	64
8. สถานภาพผู้สนับสนุนชมรมครูฯ จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ.....	65
9. สถานภาพผู้สนับสนุนชมรมครูฯ จำแนกตามประสบการณ์.....	66

สารบัญแผนผังสังคมมิติ

แผนผังที่

1. แสดงแกนนำเครือข่ายชมรมครู..... 67
2. แสดงครูเครือข่ายที่เป็นเครือข่ายทางวิชาการในชมรมครูฯ
อย่างเด่นชัดจำแนกตามรุ่นที่ขยายเครือข่าย.....68
3. แสดงการขยายเครือข่ายความรู้ทางวิชาการของสมาชิกชมรมครู.....69
4. แสดงผู้ทำหน้าที่ประสานงานในชมรมครูเครือข่ายปฏิบัติการเรียนรู้.....70
5. แสดงสมาชิกครูที่เข้าร่วมเครือข่ายอยู่เสมอ.....71